

Eth Conselhèr de Miei Ambient visite era naua planta de transferéncias de residus urbans

Puigdollers inaugure, ena sua estada en Aran, quate installacions e coneish es terrenes dera futura depuradora deth Naut Aran

III Eth Conselhèr de Miei Ambient, Joan Ignaci Puigdollers, visitèc diuendres passat era Val d'Aran. Ena sua estada en parçan inau-

gurèc era estacion meteorologica plaçada en Vielha e se desplaçèc enquias recentment bastides depuradores d'aigues residuas d'Escunhau-Casarilh e Canejan.

Un des actes mès importants deth dia siguec era inauguracion e visita ara naua planta de transferéncias de residus urbans. Aquiu Puigdollers liurèc ath Con-

selh tres nauis camions de recuelhuda. Pendent era sua estada ena zòna tanben visitèc es terrenes a on se plaçarà era futura depuradora deth Naut Aran.

Eth Conselhèr Puigdollers inaugurec era planta de transferéncias de residus urbans

Naut Aran apròve es pressupòsti entà 1999

IV Er Ajuntament deth Naut Aran s'amassèc dimèrcles en session extraordinaria. En plen s'aprovèren es pressupòsti municipaus entar exercici que veng damb 410 milions de pessetes. Ua chifra qu'ei ath torn de cent milions per dejós dera d'est'an passat en que s'aprovèren en 525 milions.

Es ingrèsi mès importants der Ajuntament s'an calculat que vieràn des impòsti de bens immòbles atau coma deth canon que cada an pague Baquèira ath consistòri. En apartat de despenes es partides mès importantes se destinaràn ath pagament de personau. Tanben se destinarà ua part importanta deth presupòst a òbres enes pòbles.

MIRALHEM-MOS

VIII Ramond, Barrau, Tchihatcheff, Franqueville, Russell... son quauqui uns des nòms illustres dera epòca romantica de redescubiment des Pirenèus. Uns nòms qu'an demorat ena toponímia -naturalisadi en forma de tucs, crestes, puntes, agulhes- en aunar ad aqueri precursors deth montanhisme modèrn. Encara qu'aguestes montanhes an estat de tostemp caushigades pes traginèrs e traussades per importantes vies de comunicacion, arrés non pensèc -enquith sègle XVIII- d'anar a campar ce que i auie ath cap, o aumens, non ne deishèren constància. Atau com era borgesia d'aué en dia -engüejada de hèr tanti sòspuge a esquiar, sigueren uns personatges dera classe privilegiada dera epòca, aristocrates qu'anauen a prèner es aigües en Luishon e que dilhèu s'engüejauen en balneari, es prumèri d'arténher es mès nauti soms pirenencs acompanhadi per caçaires locals que les guidauen enquias nhèus perpètues.

GÎTE - FONDA

Plaça Major, 1 - 25598 Salardu
Tel. 973 64 53 08 - Fax 973 64 58 14
VAL D'ARAN

Edifici s. XVIII. Hosteria tradicional. Caràcter Personal. Cuina casolana. Preus econòmics. Cambres bany per planta. Delicatesen Bar p.b.

**Mixtus® dera Val:
EL RECORD MÈS
ENTRANYABLE**

Es Pèires®, el suport ideal per als teus Mixtus Glimmerings®

50 ANS DETH TUNÈL

PÒRTA DUBÈRTA

Es blasmts aniversaris tostemp son utils, hèn a conèisher eveniments mès o mens importants o, simplement, hèn a rebrembà-les, mès sustot inciten a repensà-les. Hè cinquanta ans se dauric ara circulacion eth tunèl de Vielha; se metie en foncionament ua infraestructura viària qu'a estat essenciau entara Val d'Aran. Mès era istòria a estat plan mès longa e metudi a hèr commemoracions tanben poderiem celebrar eth 163au. aniversari dera estada de Madoz ena Val d'Aran, eth 20au. des responses des pòbles aranesi ath questionari de Zamora, eth 4au. centenari dera prumèra referéncia sus er arrendament deth pòrt de Vielha...

Era celebracion de toti aguesti e fòrça d'anti aniversaris darie a conèisher ce qué a estat era comunicacion dera Val d'Aran damb es tèrres dera rèsta deth Pirenèu e dera plana.

Era Val d'Aran non ei cap d'excepcion e s'a configurat, parallèlament a totes es comarques de montanha, com un espaci d'escambi: er amontanhatge de bestiar, n'ei un bon exemple. En tot èster zòna de recorsi especifics, limitats basicament ara husta e as peisheus, es sòns abitants exercien ua activitat comerciau que garantie eth provediment. Pendent sègles e sègles es aranesi -coma toti es pirenencs en generau- an hèt de traginaires entre andues vessants dera cadia. Sau e lan cap ath nòrd, teishits e bestiar cap ath sud. D'anti productes auien coma destin era pròpia Val, cereaus, vin, òli, manufactures, eca.

Tot aguest transpòrt se hège per corets e per camins de herradura; camins qu'ara mos imaginam intransitables, mès que non n'èren pas, ne enes mesi d'iuèrn -nombrós estudis sus es Pirinèus e tanben sus es Aups ac corroborèn-. Ei ben vertat era afirmacion de J. Sermet qu'es Pirenèus sigueren mès un nèxe qu'un barratge e non an estat separadors enquia qu'es auanci deth transpòrt e era creacion des hilats de carretèrs e de trèns deishèren en situacion marginau es tèrres pirenenques. A començaments d'aguest sègle -coma observaue mosen Alcover en 1906- es tres dies de viatge dera Val d'Aran enquia Lhèida significau mès qu'eth temps de besonh entà anar tà Vièna, París o Berlin. Eth madeish

“Ara hè cinquanta ans, mès guairi sègles hè que...”

M. Angels Sanllehy Sabi. Istoriadora

FONDACION ETNOLOGICA

an 1906 -segontes explicaue J. Soler Santaló-eth viatge de Barcelona tara Val d'Aran, tant via tèrres catalanes com aragoneses, supausaue de 37 a 39 ores, lèu era mieitat per camins de herradura. En 1922 J. Soler Coll parlaue d'ua rota que supausaue 23 ores de viatge de Barcelona a Vielha, via Narbona, Tolosa e Marinhac, ena quau s'utilisaue eth trèn, eth tramvai e er automobil, engenhs evidentment inutilisables entà accedir tara Val des deth sud; es Pirenèus constituïen donques ua seriosa barrera a inicis deth segle XX. Totun hège fòrça ans que s'auie prepausat era solucion. Se coneishen projectes deth sègle XIX

-tecnicament èren projectes viables- s'auie coma modèl es òbres de diuersi païsi europèus dera prumèra mieitat de ueitcents o posteriors; rebrembem qu'eth long tunèl ferroviari St. Gotard a mès de 115 ans. Ara ben, er estat espanhòu auie ignorat repetidament es demanes des representants aranesi des entorns deth sègle. Non se palliaue atau er isolament que creishie per moments en configurà-se pòga pòc eth hilat viari deth país.

Er isolament aranés, totun, sonque ei un concèpte valedèr entàs tempsi mès recents, e s'esvais en hèr ua observacion a long tèrme. Certanament un jòc de

frontèrs geografiques, lingüistics, culturaus, economics, administratiues e politiques se crotzen ena Val d'Aran; replantejà-ne ues non implique pas negar es autes. Se hèm ua uelhada ara istòria des sègles XVII-XVIII e començaments deth XIX constatarem qu'es airaus d'atraccion de mercats s'estenien per tota era conca dera Garona e tanben arribauen en Poitou, e pera vessant sud enes vals de Benasc, Barravés, Pallars e conca de Tremp e enquia d'anti centres comerciaus coma Sariñena, Verdú o Prades. Maugrat es barratges orografics, eth transit comerciau ère constant. Fòrça episòdis dera istòria

aranesa ac ratifiquen: per exemple en sègle XVII en contunhats enfrontaments damb es autoritats fiscaus deth Principat que volien incrementar es drets en tant qu'es aranesi allegauen multiples exempcions e privilègis entà refusà-les. Eth suenh deth conselh de Vielha -d'ença eth sègle XVI-per auer eth pòrt dubèrt pendent tot er iuèrn, per cò que l'arrendaue a un particular que se comprometie a mèter es condicions entà permèter era transibilitat entre es mesi de noveme e mai, coma caushigar era nhèu, mercar eth camin e auer entre sies e ueit òmes disponibles entà acompanyar pagesi, traginaires o vianants e hè-les de "portejadors", a cambi podie crubar un peatge damb diferenta tarifa segontes se tractèsse de vesins de Vielha, d'aranesi o de forasters. Peatge que tanben crubauen es comuns de Salardú e Tredòs en pòrt dera Bonaigua -alavetz nomenat de Pallars o Pèires Blanques-son plan fòrça es testimoni documentaus deth tragin peth pòrt de Vielha. Vertadèrament era comunicacion transpirenca non s'arturaue.

Actuaument tot a cambiat. Era Val d'Aran seguís damb era sua vocacion d'escambi (eth sector terciari n'ei essenciau), mès ara non se venen productes extèrns senon productes intèrns, uns de renauibles, coma era aigua o era nhèu e d'autes de non renauibles, coma eth sòu o eth paisatge. Pensi qu'entà planificar era gestion e era espleita d'aguesti recorri cau auer presenta era perspectiva istorica, mès semble qu'eth desbrembe deth passat creish, e non sonque eth desbrembe des hèts senon sustot des mecanismes que i actuaue e qu'auien per objectiu non trincar er equilibri entre poblacion e recorri. Totun aguesti mecanismes son encara en fòrça aspèctes ben vius. En un recent bando der Ajuntament de Naut Aran s'exigie d'èster empadronat e auer casa dubèrta en municipi entà poder gaudir de franc deth forfèt d'esquí. Era madeisha condicion ère exigida as vesins entà poder exercir usatges e profitaments des bens comunaus, coma husta e peisheu, e entà poder gaudir d'ua tarifa reduïda en peatge deth pòrt de Vielha, mès d'açò ja hè 350 ans..., un aute aniversari!

JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora general

VICENT SANCHIS
Director
LLUÍS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUÉRTOLAS

Producció tècnica:
JORDI PELÁEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÁS
JORDI RIBAS

Centralita Tel.: 93-316 39 00 - Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 - Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 - Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 - Fax: 93-316 39 15
Consell de Cent. 425 - 08009 Barcelona

Telèfons a la Vall d'Aran
Redacció: 909 50 92 02
Publicitat: 908 69 29 50

DI: B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'ODJ

Eth Conselhèr de Mieì Ambient inaugure ena Val d'Aran quate installacions de grana envergadura

Ena sua estada tanben visitèc es terrenes a on se plaçarà era depuradora d'aigües residuaus deth Naut Aran

Silvia Puértolas
VIELHA

Eth Conselhèr de Mieì Ambient dera Generalitat, Joan Ignaci Puigdollers, visitèc diuendres passat era Val d'Aran. Pendent eth dia que siguec en parçan diuersi siguec en actes as quaus assistic.

De bon maitin Puigdollers arribèc ena Sedença deth Govern aranés a on siguec rebut peth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, que l'acompanhèc ena sua estada en parçan. Tot seguit se desplaçèc enquiar Ajuntament de Vielha-Mijaran a on lo demoraue eth sòn alcalde, Josèp Calbetó, entà signar en libre d'aunor.

Puigdollers se desplaçèc dempús entara estacion meteorologica deth caplòc aranés era prumèra des quate installacions qu'inaugurarie ath long deth dia.

Cau dider qu'era naua estacion meteorologica a estat finançada peth madeish Departament de Mieì Ambient. Aguesta se trape a ua nautada de 997 mètres per dessús deth nucle urban de Vielha e forme part deth hilat d'Estacions meteorologiquas automatiques via satellit deth Serviç de Meteorologia de Catalonha.

Un viatge acabada era sua visita tàs installacions se diri-

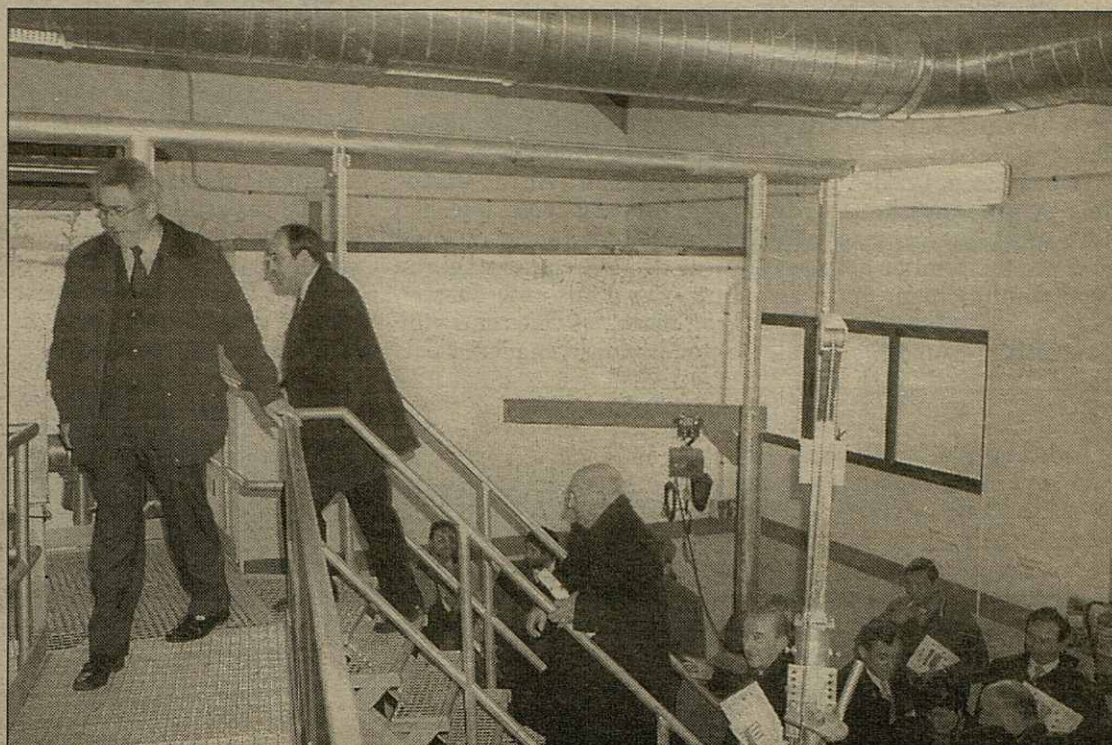
gic enquia Escunhau entà inaugurar era prumèra des dues depuradores d'aigües residuaus, era d'Escunhau-Casarilh, que visitarie ath long dera jornada. Aguesta depuradora, que se ven de bastir recentment a estat dessenhada entà dar servici a ua poblacion d'ues cinc centes persones.

Per çò que hè a depuradores, en tot seguir damb eth programa deth dia, eth Conselhèr, dempús de mantier ua amassada damb eth consistòri der Ajuntament deth Naut Aran, visitèc es terrenes a on anarà plaçada era futura depuradora d'aigües residuaus deth tèrme. Un emplaçament, entre Arties e Garòs, que li mostrèc er Alcalde Victor Leon. Cau dider qu'entath bastiment dera naua planta depuradora se compde damb un pressupòst d'uns mil milions de pessetes.

Planta de transferències

Un des actes mès importants deth dia siguec era visita dera recentment bastida planta de transferències de residus urbans. Ena inauguracion dera madeisha, Puigdollers, hec liurament de tres nauis camions de recuelhuda de lordères ath Conselh Generau.

Eth bastiment dera naua planta, amassa damb era clausura der antic tarcumèr e es

Ena visita inaugurèc es plantes depuradores d'Escunhau-Casarilh e Canejan

melhores hètes ena incineradora comarcau an auut un còst totau de cent cinquanta milions de pessetes, ues despeses qu'an estat finançades pera Junta de Residus dera Generalitat.

Eth darrèr acte deth Conselhèr en Aran siguec era inauguracion dera depuradora de aigües residuaus de Canejan. Cau dider qu'aguesta, amassa damb era que s'a hèt en Escunhau, a supausat ua inversion totau de cent quaranta milions de pessetes.

Remassada de lordères

Per çò que hè ath servici de remassada de lordères eth Conselhèr de Mieì Ambient analisèc era situacion viscuda ena Val d'Aran pendent eth Pònt dera Constitucion en qué era remassada en diuersi pòbles, sustot deth Naut Aran, non se pòde portar a tèrme. Ua question que, segontes Puigdollers, "da mala imatge de cara ath torisme". Aguest anàlisi a estat responut peth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, en ua amassada que mantenguie dimèrcles passat damb es alcaldes de toti es pòbles dera Val d'Aran. Aquiu anoncièc qu'entàs vacances de Nadau se sajaràn d'optimisar

Er alcalde de Naut Aran damb eth Conselhèr Puigdollers

es camions de remassada. Barrera diguec que: "non se pòt questionar aguest servici portat a tèrme pendent es quate dies deth pònt dat que non s'a deishat de hèr en cap moment. Enes pòbles a on non s'an uedat es contenedors a esta pera inaxecibilitat des camions a determinats punts degut ath mau parcatge des coches".

Eth Sindic d'Aran a anonciat ath respècte: "a compdar d'ara toti es camions disposaràn

d'ua camara fotografica damb data e ora entà que non se pogue criticar eth compliment deth servici atau demoràr constància deth perqué en determinadi endrets non se pòt hèr".

En aguest sentit es alcaldes anoncièren que balharàn eth sòn supòrt ath govern aranés en tot facilitar aguesta remassada plaçant es contenedors, en epòques de grana afluència de torisme, ena gessuda des pòbles.

Eth Conselhèr pugèc en un des camions de remassada

La Setmana

B. p. 86 — 64230 LESCAR
Telefòne : 05 59 68 66 79
Telecopia : 05 59 68 67 17

Setmanèr occitan d'informacions publicat per la
S. C. O. P. — S. A. R. L. VISTEDIT
Las Campanhas 64150 SEUVALADA

Director de la publicacion : David Grosclaude

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

Er Ajuntament deth Naut Aran apròve es pressupòsti entar exercici der an que ven

Redaccion
VIELHA

Er Ajuntament deth Naut Aran s'amassaue dimèrcles en Salardú en session extraordinària. Un des punts mès importants dera orde deth dia siguec era aprobacion per unanimitat des pressupòsti municipaus entar an 1999.

Aguesti pressupòsti s'an cal-

culat, entath pròplèu exercici, en 410 milions de pessetes, ath torn de 100 milions per dejós deth d'est'an passat, qu'artenheren es 525 milions de pessetes. Segontes er Alcalde deth Naut Aran, Victor Leon: "es pressupòsti que vien d'aprovà-se entar an qu'em a punt de començar van ena linha des d'ans entà darrèr". Leon higec: "es cinc cents vint-e-cinc milions vengueren dats

per a venta d'ua parcella propietat der Ajuntament e plaçada ena còta 1700 d'açò aguesta diferència de cent milions de pessetes damb es aprovadi er an passat".

En calcul d'aguesti pressupòsti es partides mès importants per çò que hè as ingressi vien dades per IBI (Impòsti des Bens Immòbles). En aguest apartat tanben se i contemple eth canon que recep annau-

ment er Ajuntament per part de Baqueira e qu'entà 1999 ei estimat en cent setze milions de pessetes.

Per çò que hè as despenes contemplades entar exercici que ven es mès destacades son es que se destinaràn entà pagar ath personau damb ues previsions hètes de 81 milions de pessetes. En aguest apartat tanben s'an calculat cent vint-e-dus milions entà servicis e despenes generaus.

Entre es despenes entar an que ven tanben se i contemplan detalhades es òbres qu'amiarà entà dauant Naut Aran

per diuèrsi pòbles e que supausaràn ua inversion global de 114 milions de pessetes. Es quantitats mès importants se destinaràn entà Arties-Garòs e Salardú. Totun, tanben se previen actuacions encara que de mens envergadura, en uns auti pòbles.

D'auti punts acordats ena session sigueren era aprobacion inicial dera modificacion d'accès ara localitat de Tredòs atau coma era aprobacion dera ordenança municipal reguladora dera prestacion de servicis mortuòris.

En apartat de prècs e demanes, eth còso d'Unitat d'Aran, Joan Abadia demanèc en quin punt se trape era segregacion de Arties-Garòs. En aguest sentit, Victor Leon, senhalèc qu'en aguesti moments ei en exposicion publica. Segontes Leon, aguest ahèr se poirie inclúir en un des punts dera pròplèu session plenària que se hèsque en Naut Aran.

Es pressupòsti aprovadi entath 99 artenhen es 410 milions de pessetes

SILVIA PUÉRTOLAS

SILVIA PUÉRTOLAS

Mès de dues mil personas visitèren era passada setmana era exposicion fotografica que se hège ena bibliotèca dera Caixa deth caplòc aranés, en tot commemorar eth 50au. aniversari dera dubertura deth tunèl de Vielha, Alfonso XIII. Ena mòstra tanben se i podien trapar materiaus diuèrsi que se heren a servir en bastiment dera òbra atau coma es plans dera madeisha. Era bona acuelhuda qu'auèc pendent eth temps que demorèc dubèrta ath public hè a pensar ara Fondacion Musèu Etnologic, organisadors dera madeisha, en trasladà-la entà un aute endret dera Val d'Aran, entà que demore expausada enquia finaus d'aguest mes de deseme.

telefons d'interès generau

973 64 18 01	Conseilh Generau d'Aran	Cò de Saforcada	(25530 Vielha)
973 64 25 69	Archiu Istoric Generau d'Aran	Major, s/n	(25537 Arròs)
973 64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
973 64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
973 64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baqueira, s/n	(25599 Arties)
973 64 00 80	Pompiers Val d'Aran	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
973 64 00 04	Espitau Val d'Aran	Espitau, 5	(25530 Vielha)
973 64 82 29	Dispensari medicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
973 64 82 11	Dispensari medicau - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 53 88	Farmàcia Palà - Baqueira	Edif. Campalías, s/n	(25598 Baqueira)
973 64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
973 64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
973 64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
973 64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
973 64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
973 64 12 91	Parròquia de Salardú	Sant Andréu, 1	(25598 Salardú)
973 64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
973 64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
973 64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
973 64 20 44	Mòssos d'esquadra	Edif. Tressens balsh	(25539 Betren)
973 64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
973 64 52 77	Guàrdia Civil - Baqueira	Parcatge Baqueira, s/n	(25598 Baqueira)
973 64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
973 64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 72 29	Trafic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
973 64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
973 64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
973 64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
973 64 57 26	Infor. torisme Salardú	Balmes, 2	(25598 Salardú)
973 64 16 12	Infor. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
973 64 01 10	Infor. torisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
973 64 82 07	Infor. torisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 72 44	Infor. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
973 64 44 55	Infor. Baqueira Beret	Nucleu Baqueira, s/n	(25598 Baqueira)
973 64 09 79	Cen. Iniciatives Toristiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
973 64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
973 64 24 44	Camins des Pirinèus	Pas d'Arrò Baish, s/n	(25530 Vielha)
973 64 08 88	Escòla d'Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
973 64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
973 64 81 57	Complexe esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 01 95	Parada de taxis (Vielha)	Pl. Sant Antòni, s/n	(25530 Vielha)
932 65 65 92	Coches de linha		
906 33 00 03	Informacion meteorologica		
900 12 35 05	Informacion carretères		

Eth Govèrn aranés estudiarà s'ajude economicament ath Palai de Gèu

Redaccion
VIELHA

Dimèrcles s'amassauen ena Casa deth Senhor d'Arròs eth Sindic d'Aran, Carlos Barrera damb es alcaldes e pedanis dera Val d'Aran entà tractar era manèra de sufragar eth deute qu'arrossège eth Palai de Gèu de Vielha.

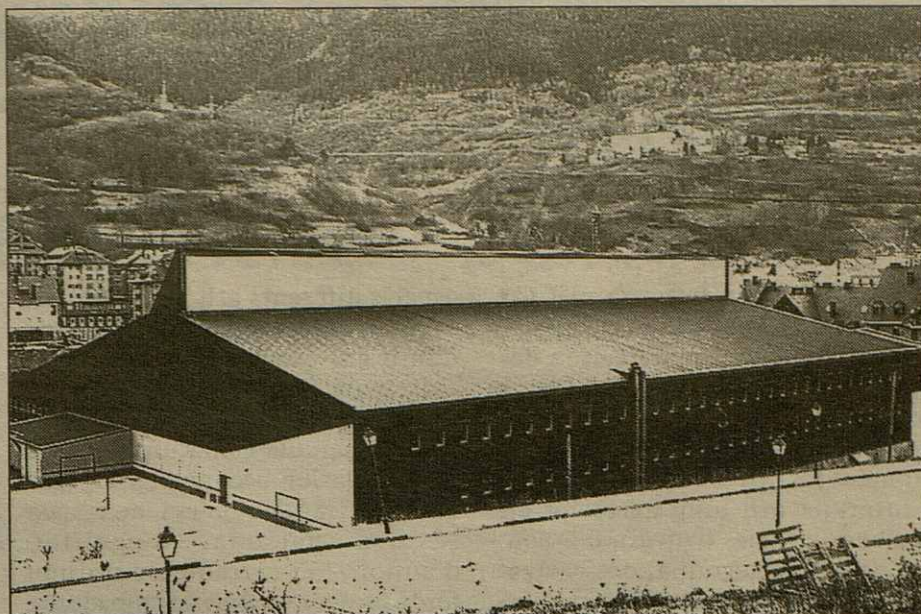
Ena amassada er Alcalde deth caplòc aranés, Jusèp Calbetó, exposèc eth deficit estructural de las installacions qu'enguan artenherà es 18 milions de pesetes.

Calbetó a demanat era ajuda dera

maxima institucion aranesa entà cobrir part deth deute que genèr eth Palai annaument dat que segontes er alcalde "son ues installacions d'us comarcau".

Era reünion damb es alcaldes se convoquèc per part deth Conselh Generau ja que, segontes Barrera: "aguesti s'an de prononciar sus es equipaments entà veir se les considèren o non d'interès comarcau dat qu'era participacion economica deth Conselh entà reduir eth deficit supòsarie restar sòs en d'autores inversions que se hèn annaument enes pòbles".

Era majoria des alcaldes coïncidiren en qu'era participacion economica non

SILVIA PUÉRTOLAS

Es installacions arrossèguen un deficit estructural

se a de hèr dirèctament des des ajuntaments aranés ja qu'aguesta ei ua qüestion que non les correspon ada eri.

Er Ajuntament de Vielha-Mijaran presentèc ua auferda ena quau prepausa era cession a perpetuitat der auviatge çò de Saforcada, sedença actua deth Govèrn aranés e qu'ei propietat deth

consistòri. En aguesta prepausa exposada per Calbetó se demane a cambi qu'eth Conselh sufrague ua part deth deficit estructural de foncionament que genèr eth Palai de Gèu cada an damb ua aportacion fixa e prèviament acordada. Un ahèr qu'ara s'a d'estudiar des dera maxima institucion aranesa.

• ESPÒRTS •

FÓTBOL

U.D. BOSSÒST

"Premiere Division Poule A" Liga Francesa
Isle en Dodon 1 - U.D. Bossòst 1
Deman Dimenge, tàs 15:00 ores en Camp deth Huos.
Huos E.S. - U.D. Bossòst
Era U.D. Bossòst non tornarà a jugar enquiath pròplèu 10 de gèr

A.R. LES

"Promotion Poule A" Liga Francesa
A.R. Les 2 - Villeneuve R. 0
Deman dimenge, tàs 15:00 ores en camp deth Puymaurin
Puymaurin E.S. I - A.R. Les
Era A.R. Les non tornarà a jugar enquiath pròplèu 3 de gèr Copa de Comenges (A.R. Les - St. Beat)

F.C. VIELHA

"2e Division Poule B" Liga Francesa
F.C. Vielha 3 - Valentine SC II 1
Eth F.C. Vielha non tornarà a jugar enquiath pròplèu 10 de gèr

FÓTBOL SALA

Pròplèu 14 de gèr

ESTRELLA DAMM - PUJÓLO
TOTO'S - ESCOLA
TOBECO - CASH ARAN
CODINA - CONT.AMIELL
CAEI - TOYOTA - ARTIES
ARTIES"X" - OSSI D'ARAN

Es partits dera liga de fòtbol sala previst entàs dies 16 e 17 de deseme s'an ajornat entath pròplèu 14 de gèr

Natacion

Modalitat de Parpalhòla

Infantil

Masculin

1er Alfonso Robles (I.E.S. d'Aran)

Femenin

1^{era} Marina Font (I.E.S. d'Aran)

Alevin

Masculin

1er Pep Casasayas (C.E.I.P. Garona)

Femenin

1^{era} Mireia Faure (C.E.I.P. Garona)

Modalitat de Braça

Infantil

Masculin

1er Alfonso Robles (I.E.S. d'Aran)

Femenin

1^{era} Marina Font (I.E.S. d'Aran)

Alevin

Masculin

1er Pep Casasayas (C.E.I.P. Garona)

Femenin

1^{era} Mireia Faure (C.E.I.P. Garona)

Benjamin

Masculin

1er Luis Vivar (C.E.I.P. Garona)

Femenin

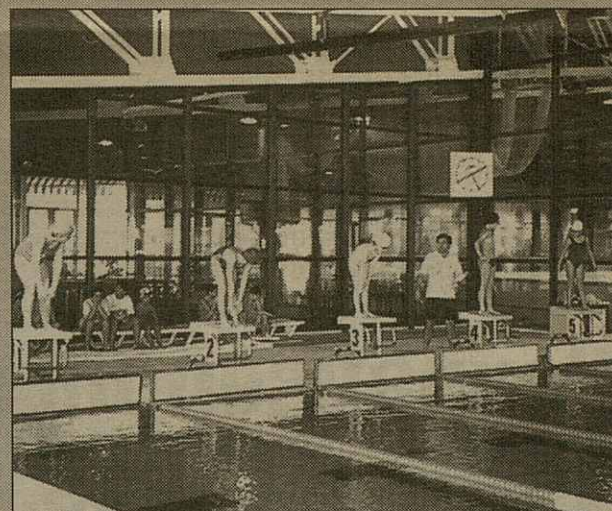
1^{era} Raquel Albuquerque (C.E.I.P. Era Mòla)

Prebenjamin

Masculin

1er Alvaro Porras (C.E.I.P. Garona)

Femenin

ARCHIU

Era competicion se hec en Palai

1^{era} Carla Gavalda (C.E.I.P. Garona)

Modalitat d'Esquí

Infantil

Masculin

1er Alfonso Robles (I.E.S. d'Aran)

Femenin

1^{era} Marina Font (I.E.S. d'Aran)

Alevin

Masculin

1er Pep Casasayas (C.E.I.P. Garona)

Femenin

1^{era} Mireia Faure (C.E.I.P. Garona)

Benjamin

Masculin

1er Alberto Mateo (C.E.I.P. Garona)

Femenin

1^{era} Raquel Albuquerque (C.E.I.P. Era Mòla)

Prebenjamin

Masculin

1er Miguel Fernandez (C.E.I.P. Garona)

Femenin

1^{era} Carla Gavalda

Modalitat de Liure

Infantil

Masculin

1er Alfonso Robles (I.E.S. d'Aran)

Femenin

1^{era} Marina Font (I.E.S. d'Aran)

Alevin

Masculin

1er Pep Casasayas (C.E.I.P. Garona)

Femenin

1^{era} Belen Pérez (C.E.I.P. Garona)

Benjamin

Masculin

1er Luis Vivar (C.E.I.P. Garona)

Femenin

1^{era} Raquel Albuquerque (C.E.I.P. Era Mòla)

Prebenjamin

Masculin

1er Miquel Fernández (C.E.I.P. Garona)

Femenin

1^{era} Carla Gavalda (C.E.I.P. Garona)

SILVIA PUÉRTOLAS

Eth tenista malhorquin, Carles Moyà, a estat aguesta setmana ena Val d'Aran hènt era sua preparacion de pretemporada. Ath long dera sua estada en parçan a coninat era practica der esquí de fondo damb era gimnastica en Palai de Gèu de Vielha. Moyà, qu'abandonarà deman era comarca, a previst tornar entar an que ven.

brama

Paratge

Ua associacion francesa plaçada en Tolosa, nomenada Casa des Arraïtz deth Mond (Maison des Racines du Monde) organisa entan an 1999 activitats culturaus e espectacles ena region Miegjorn-Pirenèus jos eth títol de Paratge. Hè a intervier ath long de tot er an personas e tèmes d'Africa, d'Espanha, dera Mediterrània, des crotzades,... e entre totes eres ei de remarcar era preséncia d'occitans e occitanistes destacats que presentaràn activitats vinculades a Occitània. Ei era concepcion que m'agrada: eth hèt de plaçar er occitan entre totes eth cultures deth mon, de dà-li un lòc destacat entre es madeishes. E ei eth títol que me crida era atencion. Paratge ei ua paraula de dificil interpretacion, mès clarament occitana. Eth títol sancer des actes ei "Paratge, de la rencontre naît la tolérance". Er esperit ei adequat a un procès d'universalisacion dera peculiaritat. Non se tracte ja de posar sonque ce qu'ei nòste; mès lèu se tracte de plaçar ce qu'ei nòste entre tot ce qu'ei universau e que tanben mòs interèsse. Non se tracte de dider non as auti; se tracte de acceptà-les a toti, de coneishé-les, de gaudí-les, en tot posar era preséncia equilibrada dera nòsta personalitat. Ei ua forma de veir es causes.

Enes manifestacions previstes en Paratge se vò introduir Occitània en un contèxte mès ample e damb fòrça mieis; ei un viatge per

espacis diferents ath long der an.

Tot e qu'era paraula "Paratge" damb era adaptacion adequada existís en fòrça lengües romàniques i a diuèrsi autors que considèren era paraula coma un mot clau dera civilizacion occitana en tot dà-li un significat de noblesa, de respècte ara persona, d'egalitat, d'aunor,... Ei cèrtaments un mot fòrça present en diuèrsi trobadors e poèmes dera epòca medievau que designe era noblesa dera anima, mès ua noblesa, non pas ereditària, senon adquiribla per accions particulars. En epitafi de Simon de Montfort (Cançon dera Crotzada), er autor ei molèst per aué-se dat privilègis a un òme qu'auie perseguit eth "paratge": "...se per destrúir barons e per hóner Paratge, se per mautractor tèrres e per patir er orgolh,..., se per aucir hemnes e mainatges, se pòt conquerir Jesucrist, alavetz a de portar corona e resplandir".

En huelheton divulgador des actes de "Paratge '99" rebremben era explicacion que de Paratge ne hè Bertrand de La Fargue en "Raymond VI, le comte excommunié" (De Edit. Loubatières): "Paratge ei ua etica, un ideal de vida as que tota persona, òme o hemna, prince o mandiant, sigue quina sigue era sua neishença, eth sòn origen social, era sua qualitat e es sues preocupacions, se i aderís liurement e que la hèn accedir,... a ua noblesa vertadera fundamentada

enes practiques des valors frater-naus."

Tanben en Catalonha trapam enes tèxtes de Ramon Llull, en un sens fòrça semblant ath de tota Occitània, er emplec dera paraula Paratge "¿Què val, senyor, al home mort son paratge ne sa riquesa ni son honrament...?" (deth Libre de Contemplació en Deu). Dempús prenguec un sens diferent, en tot dar nòm a un tipe de noblesa ereditària (encara existís en catalan).

Ei d'entre totes eres era de Simin Palay era que trapi mès atractiva. Definís qu'es Trobadors entenien per paratge eth sòn ideal, era causa que defenien, "era patria d'òc". Paratge ei donques un acte, un sentiment, entre era noblesa d'anima e er ideal peth territòri.

Aguesta linha d'accion, de promòir era peculiaritat entre totes es particularitats, ei tanben plantejada entara primavera der an 2000, tanben en Tolosa, damb un acte multitudinari e internacionau coneishut damb eth nòm de dusau Congrès Nican. En seteme de 1997 se celebrèc eth primèr congrès Nican en Quebec-Canada; amassèc mès de 40 païsi e mès de 600 congressistes. Ei un congrès sus es aplicacions territoriaus deth desenvolopament sostenible (durable). Toti es pòbles autoctòns auràn era possibilitat d'expressà-se e de mèter en evidéncia era nocion d'usatgèr d'un territòri responsable e garant deth sòn futur. En aguest congrès eth

sentiment de pertenença a un territòri e d'emplec des peculiaritats deth madeish (des dera lengua enquiath miei ambient) ei considerat coma essenciau en desenvolopament sostenible. Era organizacion deth segon Congrès Nican ei a compde d'ua associacion dita "Fondacion Occitana" qu'expressè qu' en un mon dominat pera lògica, tecnica e economica, eth congrès Nican a permetut era emergéncia d'ua reforma deth pensament e dera practica entà introduir es consideracions umanes, socials e ambientaus en sen dera economia... préner en compde es besonhs individiaus e collectius ena nòsta eleccion de societat."

Paratge e Nican: dues manifestacions interessantes d'auer en compde, que se realisaràn enes pròpèus dus ans ath cant de casa nòsta, damb concepcions cèrtament diferents e conciliadores dera multiculturalitat. Ei era promocion peth respècte dera personalitat, sigue quina sigue, ce que volem potenciar, e non pas era uniformisacion deth mon ath torn d'ua soleta cultura e concepcion determinada. Era nòsta entre totes. Er occitan entre era multiculturalitat.

Jusèp Loïs Sans Socasau
Institut d'Estudis Occitans - Aran
jsans1@pie.xtec.es

S'expausen mès de setanta òbres, entre diboishi e pintures, d'artistes aranesi

Redaccion
VIELHA

Un bon nombre de personas s'amassauen dimenge ena Centre Culturau de Bossòst en acte d'inauguracion dera exposicion "diboishi e pintura d'artistes aranesi". Mès de setanta òbres de pintors, toti eri dera Val d'Aran, s'expausau en aguesta sala deth pòble, plaçada dessús deth cine.

En acte de presentacion se poderen escotar nadalets cantats peth grop Es Corbilhuers de Les. A mès, en tot aprofitar que ja manquen pògui dies entàs hèstes de Nadau, non manquèc tanpoc era arribada deth Pair Nadau, que repartí bombons en tot que saludau a toti es mainatges que heren ena sala.

Era presentacion se concludic damb un coctèl de benvenguda entàs

nombrosi assistents.

Era exposicion, qu'a estat organizada peth grop d'artistes aranesi recentment format e peth "Cau d'Art Bentz", a compdat damb era collaboracion deth Conselh Generau d'Aran, er Ajuntament de Bossòst atau coma damb era deth Centre Culturau deth municipi qu'acostume a balhar supòrt en actes d'aguest tipe.

Ei atau qu'a cambi de cedir era sala, qu'an premanida entà que poguè acuelher exposicions, sonque demanen eth donatiu d'ua òbra des que s'expausen. Aguestes passen a formar part d'un hons artistic qu'a era Associacion.

Era mòstra, entà toti aqueri que se i volguen apropar, demorà dubèrta es dies 19, 20 e 21 de deseme damb un orari limitat qu'anarà des 18,30 ores enquias 20,00 ores deth vèrse.

Era exposicion se hè en Centre Culturau de Bossòst

SILVIA PUERTOLAS

Carona enjós

Comunistas e Verts dison lor diferéncia

Las formacions aliadas al Partit Socialista an un punt de vista especific sus las lengas

David Grosclaude
LESCAR

Lo Partit Comunista organizava dimècres 9 de decembre una reünion sus la question de las lengas minorizadas. Aquela reünion, que se debanèt al sèti del PC a París, s'interessèt evidentament a la question de la signatura de la Carta europèa e als diferents rapòrts qu'alimentan lo debat dempuèi quauques meses.

Lo PC qu'aviá ja pres posicion en favor de la Carta europèa estudia ara las conseqüèncias de la signatura e las aplicacions concrètas qu'aquò pòrria aver sul terren. Representants del monde de l'ensenhament, e del monde associatiu èran a l'entorn de la taula per donar lor punt de vista.

Aquela reflexion deuriá desembocar sus una proposicion de la comission Ensenhament e Formacion del partit que serà sosmesa en seguida a l'aprovacion del Comitè nacional. Sembla que los comunistas s'encaminan cap a la posicion seguenta: la signatura de la Carta se deu far al màxim e deu èstre acompanhada d'una lei. S'aquesta lei e se los articles

signats son jutjats contraris a la constitucion òm demandarà una modificacion de la constitucion.

Será donc una posicion que pren pas lo rapòrt Carcassonne sus la constitucionalitat de la Carta coma un cadre obligatòri. I a drets dins la Carta que son drets basics, signem-los dison los comunistas e se son en desacòrd amb l'article 2 de la constitucion vendrà lo moment de lo modificar.

Lo PC prenguésse aquela posicion, seria evidentament diferenta de la de sons aliats del PS. Lo Partit Comunista insistís tanben sus la question dels mejans que devon acompanhar los principis. Sus l'ensenhament, per exemple, lo PC parla del ròtle del servici public.

Servici public

La question de las lengas es de l'Estat e pòt pas èstre daissada a las solas regions. Las regions e las politicas regionalas devon far partida d'un ensemble d'una politica de servici public mas l'Estat se pòt pas desengatjar. Los comunistas seguisson de consultar los diferents partenaris abans d'arrestar una posicion definitiva.

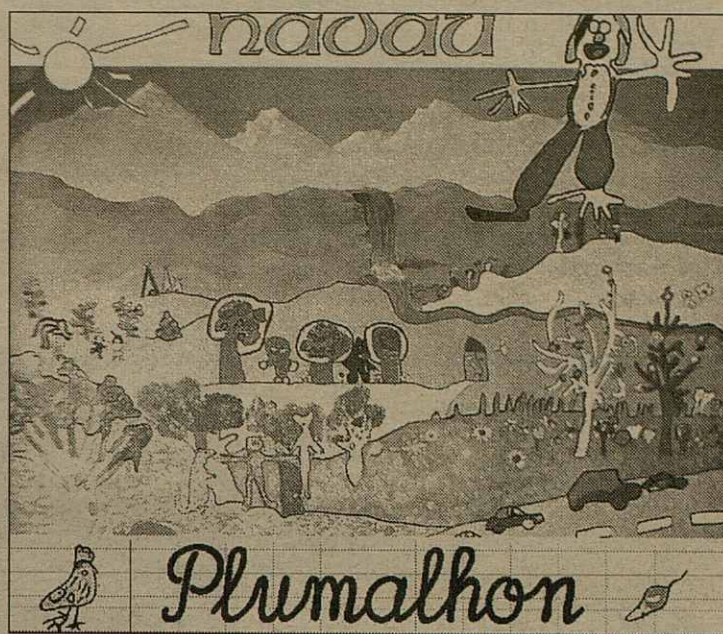
Los deputats Verts an

depausat una proposicion de modificacion de l'article 2. Aquela proposicion permetria de mençonar dins l'article, que fa del francés la lenga de la Republica, que las lengas regionalas son reconegudas e protegidas.

Noël Mamère deputat Vert e conse de Bèglas explica que per el, dins sa formacion, las causas son claras sus aquela question: "Sèm totjorn estats de defensors arderoses de las cultura regionalas e per aquò demandam la modificacion de l'article 2".

Segon Noël Mamère totjorn i a pas dins son movement d'ambigüitat possibla: "Dins nòstre movement i a pas de jacobins i a sonque regionalistas, es una especificitat dels Verts".

Los deputats ecologistas an depausat una proposicion de lei de modificacion constitucionala mas sabon que lor aliat, lo Partit Socialista es pas decidit encara a sostenir aquela posicion. Mas la majoritat d'esquèrra pòt pas existir sens los deputats comunistas e los del PC. Ara demora als defensors de las lengas minorizadas a convèncer una partida dels deputats socialistas per qu'aqueles fagan pression sul govèrn e Lionel Jospin.

ARCHIU

Nadau ven de sortir un disc compacte

Un disc pels mainatges

Nadau, lo grop occitan de Gasconha, força conegut per tot lo país occitan ven de sortir un disc compacte sonque pels mainatges. Aquel disc que s'apèla *Plumalhon*, es compost de cançons de creacion recentas, de creacions mai ancianas e tanben de cantas tradicionalas. Lo grop Nadau qu'es força apreciat pel public occitan a fait aquel disc en prepausar als petits cançons simplas e cortetas mas amb una orquestracion que sembla a çò que fa dins sos autres disques.

Es un polit present que fa lo grop Nadau als mainatges que son ja aimadors de las cançons del grop gascon. Lo disc a penas sortit es ja força plan aculhit.

„Quan pugi dens l'avion, un *Caravelle* nau, lo siròco que segoteish la carlinga. En tièner lo braç de Na Dumont, au bèth som de l'escalèr que'm viri de cap a eths. Qu'espia mamà. B'ei petita, lo son peu negre e long que s'espavòla. Papà que s'avança drin, qu'a sortit un mocadèr deus grans, que's moca puish que'u deisha còrrer dens la ventòrla... Com un joen calhòc. «Que t'an dit d'estar un òmni, donc que'n seràs!» ce'm disi.» Qu'es una part de la darrièra pagina del roman de Sèrgi Javaloyès. Lo moment ont un mainat, Francesc Milagros, que daissa definitivament la siá tèrra per fugir la guèrra coma de milions d'autres...

Sèrgi Javaloyès ven de publicar lo sieu primièr roman. 204 paginas ont i son contadas un periòde partvirant. Que n'i a que dison que "l'escritura ei ua blaçadura". Ai sovent pensat a aquela frasa. Que la compreni mièlher aprèp lo roman de Javaloyès. Escriure per exteriorizar los fantaumes vièlhs, los "engüèishs" e las dolors - tan lo sieu libre es plen de las nhafras passadas. E qui de

"L'òra de partir", de Sèrgi Javaloyès

Nicolau Rei Bèthvéder

nosautres podèm pas comprèner aquel dròlle que visquèt una guèrra hastiau? Una guèrra civila que non voliá pas dire lo sieu nom. La guèrra d'Argeria, dels primièrs eveniments de 1954 a l'independéncia en 1962. Uèit ans amb un mièg milion de mòrts. Uèit ans ont de milers de joves de nòstre que son mòrts per ren. Uèit ans d'òdi amb l'exili coma sola causida per mai d'un milion de pè-negres. Aquela tragedia la França non l'a pas encara deberzuda. Non parlam pas gaire de l'arribada dramatica dels pè-negres a nòstre. Qu'es un tabó literari. Aquel libre es donc una primièra tant al nivèl de la literatura d'òc coma dins la literatura tot cort.

Autobiografia e identitat

Sèrgi Javaloyès nasquèt ailà, a Oran. Francesc Milagros, qu'es l'eròi del libre, es quasi-ben Sèrgi Javaloyès. O mailèu qu'es Sèrgi Javaloyès vist per el-meteis trenta ans aprèp. Es

tanben la descobèrta d'un autre monde, lo de la França metropolitana, mas precisament lo Bearn, ont la vida es plan diferenta de la d'Oran. Lo passatge ont Francesc Milagros descobris la nèu es d'una granda justessa. Francesc, que ven d'arribar d'Argeria per fugir la guèrra, es aculhit dins una familha bearnesa en atendre que los sieus parents arriben tanben. Una altra vida que comença. Es coma se la nèu, del sieu blanc blos, tornava cobrir una epòca violenta, coma se la vida tornava partir.

L'exili en Occitània es lo parat de pausar la question universal de l'identitat. Francesc es un "francés d'Argeria" o un "pè-negre", coma dison, mas que ven d'una familha d'origina iberica. Lo castelhan, coma lo libre o fa veire, es encara una lenga plan presentada dins l'Oran de l'abans 1962. E es al contacte de la lenga occitana en Bearn que l'espionós problèma de l'identitat se

pausa. Qui es Francesc Milagros? Argerian? Pè-negre? Espanhòl? Valencian? Francés? Bearnés ara, o tot mesclat?

Un libre a la Faulkner

Lo roman es bastit coma los libres de l'estatsunenc W. Faulkner. "L'òra de partir" a un plan circular ont començam per la fin, la vida d'exili en Bearn, per drin a drin evocar tot lo passat oranés, e per arribar a la fin del libre al punt de despart del debut. Aquel biais de concebre l'òbra permet l'evocacion dels sovenirs. L'integracion de la lenga oral, ont se mescla lo castelhan, al teissut del roman que dona una granda força al libre. Sentèm la violéncia de l'agonia de l'Argeria francesa a través las paraulas crusas de la familha Milagros: "Adara, la guèrra qu'a ganhat la partida shens comptar que los arabes e'n van fòter dehòra de nòstre! Mes, doblèvent de mèrda, qu'em vaduts ací, totun, com eths! Be son fièrs

aqueths francés de la metropòli qui'ns disen salòps, com s'èram colons esclavatgistas... Ne n'em pas, totun, qu'em praubes cons qui miserejan..."

Aquela vision intimista de l'istòria que dona l'ampor del drama. Ací es lo talent de Sèrgi Javaloyès. Que sap rendre amb sensibilitat, e per l'espier blos d'un mainat, l'òra fin de l'Argeria francesa. Es lèu aquò çò que s'apèla una escritura umanista.

"L'òra de partir", Sèrgi Javaloyès. Edicion Gaston Fèbus. Pau, 1997. Qu'es pòt comandar lo libe a: EGF, Na S. Biray, 25bis carrèra Louis Barthou, F-64000.

Col-labora l'Arxiu Occità de la UAB

<http://www.uab.es/inst-ESTUDIS-MEDIEVALS/ARXIU-OCITA/>

Institut d'Estudis
Medievals.

Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44

E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

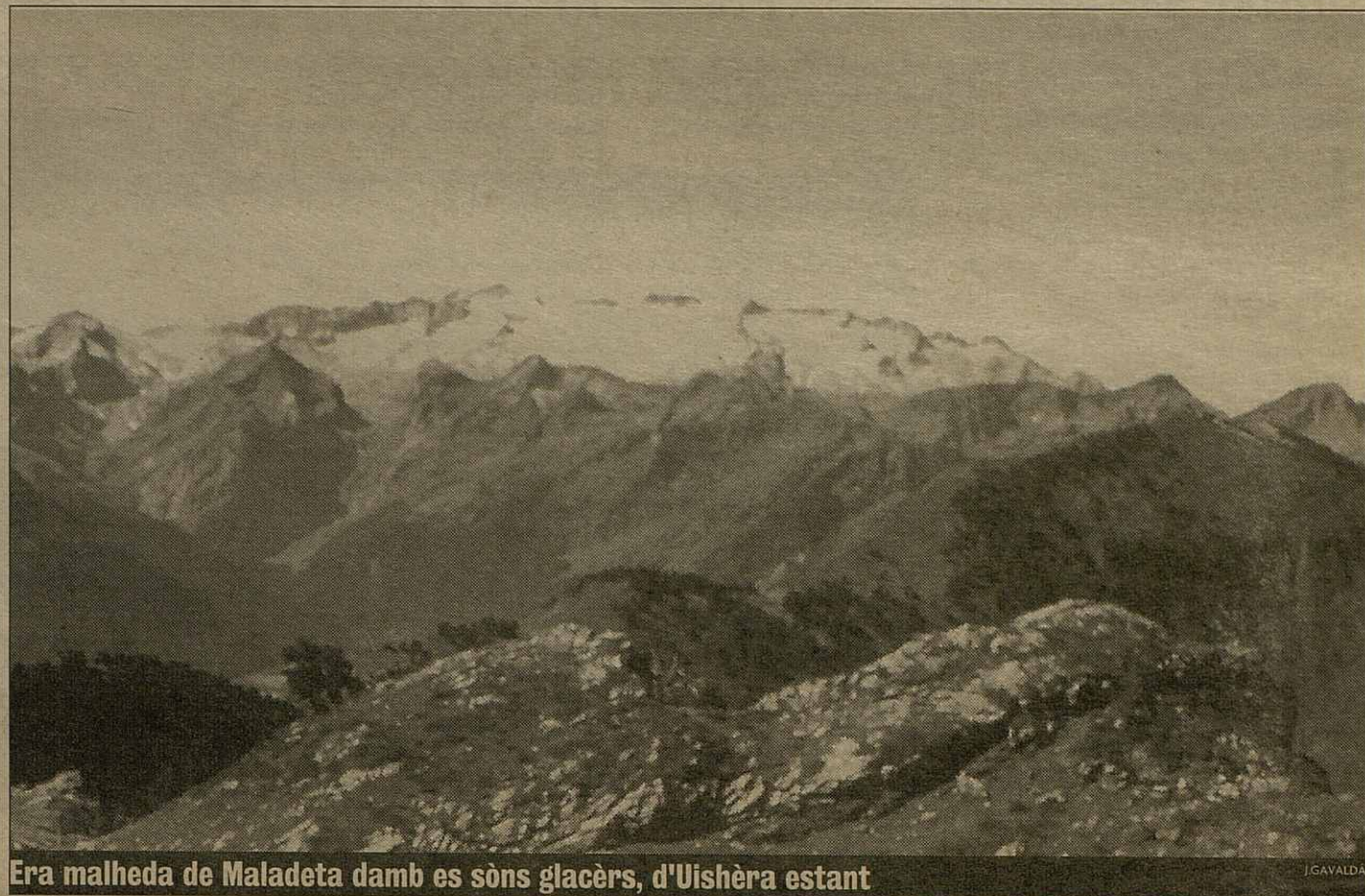
miralhem-mos

“Jo n'è vist plorar molti emocionats pera vista tan polida que i a”

Xavi Gutiérrez e Riu

Toti tres guardauen ena madeisha direccion, damb es sues esquies honudes ena pèira e era sua enguarda en aqueth mon que volien conquistar. Eth Neto que tornaue a lúder resplendent de blancors” (Francés Boya, Presoèrs dera mar gelada). Encara qu'es tempsi an cambiat força des d'aqueri prumèri bravi òmes que sagèren d'arténher lèu eth cèu, eth besonh d'arribar naut de tot e es sentiments entad aqueri paisatges son es madeishi que hè cent cinquanta ans. Se bèra causa a perviscut d'alavetz ei aguest sentit romantic dera montanha. Ei clar que ja non ei possible d'èster eth prumèr, ne eth dusau en arténher eth som. Des deth 1842 enquia ara, ves a saber es milèrs de persones -d'aciu e de delà, joenes e vielhes- qu'an coneishut eth plaser de conquistar es Pirenèus, singularisadi ena malheda dera Maladeta, atreigudi peth sòn encant, pera sua dificultat e dilhèu tanben peth sòn perill o simplement tà poder inscriuer eth sòn nòm en registre deth tuc.

Per plan qu'es prumèrs expedicions tara 'mar gelada' gessien totes de Luis-hon -vila plan visitada pes toristes en aquera epòca pr'amor dera nomentada des sues aigües termaus-. Aran a estat tanben un important punt de partença tad aqueri tucs pera sua proximitat. Peth sòn plaçament de privilegi, quauqu'uns des sòns vesins s'an dedicat, ath long deth temps, a hèr guidatges tad aquíu. Antonio Deó, d'Es Bòrdes, amassa tamb eth sòn oncle, s'a dedicat força ans, sustot enes decades des cinquanta e seishanta, a portar toristes tara Renclusa, eth darrèr refugi abantes des montanhes maladites. Eri non les guidauen tar Aneto, perque “encara que non sigue un pic dolent, hè respècte eth pas de Mahoma” - “un pònt mès fin qu'un peu e mès talhant qu'ua espasa”, segon era mitologia musulmana-, e ja i auien guides en refugi que se n'encuedauen d'amià-les tath som. “Toti es que volien anar tath tuc s'apuntauen eth dia abantes e tàs quate deth maitin les tocaue ua campaneta”, me conde Antonio ath respècte. Entre aqueri guides ne destaque un: Antonio Abadias, de casa Sayó, qu'en guidar caravanes de gent tath tuc i pugè uns quate cents còps -que ja son ganes! Ath temps qu'es toristes visitauen es tucs, es nòsti guides d'Es Bòrdes les demorauen ena Renclusa; enca-

Era malheda de Maladeta damb es sòns glacèrs, d'Uishèra estant

ra que normauments auien lòc reservat, quan i auie massa gent les tocaue dromir “en ua cabana qu'èra plia de piudes”.

Les logauen “toristes de Barcelona e de per tot”, tanben estrangèrs, e enquia un ambaishador que les dèc “tanta estrea com eth viatge madeish”, qu'alavetz costaue cent cinquanta pesetes. Eth prètzhèr includie eth loguèr des guides e des animaues, un shivau e un macho, a on carrejauen era tenda de campanha e es ‘macutos’ tamb provisions entà dus o tres dies; açò qu'anaue enes harges o ath dessús dera chalma, ua sòrta de coishin plen de palha. D'Es Bòrdes gessien tàs sèt deth maitin e non arribauen ena Renclusa enquias dues o tres dera tarde dempús d'auer caushigat tota era artiga de Lin e trauessat eth pòrt dera Picada. Des d'aguesta zòna se ve ua panoràmica excepcionau, remèrque Antonio com se la vedesse ara madeish; aquíu a vist plorar molti toristes “emocionadi en guardar era imatge tan polida que i a”. A partir deth pòrt non quedaue sonque baishar tath refugi, a on es animaues arribauen reventadi en auer carrejat mès de cent quilòs! Bèth viatge, e just

dempús d'arribar, que les calie tornar tath pòble, a òmes e bèsties, a on les demorauen es prètzhèrs agricòles.

Mès Antonio non se'n liurèc de pujar ena glacèra. Ua glacèra que, segon eth sòn testimoni, “dilhèu s'a reculat mès de cinquanta mètres” des d'alavetz, quan “l'auia vist arribar enquia baish, en Portilhon”, me ditz. Ère un joenàs quan lo loguèren es enginhèrs de Productora -era empresa qu'auie es drets d'explotacion hidroelectrica en Aran- tà ajudà-les enes sues prospeccions per aqueres montanhes, donc i auie un projècte de profitament idraulic des aigües neishudes des glacèrs. Ath delà d'açò tanben se dediquèren a plaçar “un punt de hèr (çò que ne diden vertex geodesic) en cada cap de tuc”. Aquíu naut es gèus prenen ua tonalitat blua, mès accentuada ath cant des henerècles mès hondes; i calie tier compde, mès qu'anauen ben cauçadi “tamb sabates de claus e ‘garfios’ que mos les preparaue eth sabatèr”.

Un des hèts des que mès se'n brembe Antonio siguec quan, pr'amor deth projècte adès nomentat, es enginhèrs dera empresa electrica -entre es quaus n'i auie un d'alemand- se dediquèren

a comprovar ‘in situ’ tà on anaue a parar era aigua qu'entraue en Forao d'Aigualluts. Encara qu'açò j'ac auie estudiant Norbèrt de Casteret ena prumeria des ans trenta, tanben volien saber eth temps que demoraue era aigua en campar enes Uelhs deth Joèu. Tot ère ben planificat: auien metut gent enes ipotetics lòcs de gessuda dera aigua e ja auien quedat d'acòrd ena ora de meté-i eth colorant.

Era vertat ei qu'era aigua metie ues nau ores en gèsser, un pilèr de temps s'auem en compde qu'era distància en linha rècta entre eth horat aragonés e era sorgència aranesa ei sonque de quate quilomètres e a un desnivèu important. D'açò ne dedusiren que i auie “un lac sosterran dejós deth malh dera Artiga” a on era aigua s'estancaue; e que lèu tota era aigua deth desgèu d'aqueri glacèrs ven a parar tath Joèu. Ei clar que dempús de tant de colorant tàs comprobacions, era Artiga de Lin ja semblaue era val der arriu blu, pr'amor qu'eth Joèu baishaue pendent tres o quate dies d'aguest color. Eth madeish color deth cèu o deth lunfèrn dera Maladeta, açò ei, des sòns gèus mès prigondi.

Eth suplement AUÉ vos desire un
Bon Nadal e un Erós An 1999

e se despedís enquiath pròplèu dia 2 de gèr,
que tornarà a èsser damb vosati

ORQUÈSTRA FILARMONICA
METROPOLITANA DE BARCELONA

Concèrt des Sants Inocents

pròplèu 28 de deseme entàs 22.00 ores

ENA SALA POLIVALENTA DE SALARDÚ